СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 70. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 12-го квітня 1944. No. 70. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, April 12, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

СУД УНЕВАЖНЮЄ НОВІТНИЙ КРІПАЦЬКИЙ ЗАКОН

ВАШИНҐТОН. — На підставі закону, ухваленого стейтовою леґіслятивою у Флориді в 1919. р., ніґер Емануел Полак, дістав 60 днів вязниці в січні 1943. р. за те, що не міг заплатити 100 долярів кари. А грошеву кару дістав за те, що позичив на відробок $5 і не відробив. Стейтовий суд, який засудив ніґра назвав цю позичку ошуством. Найвищий Суд Злучених Держав зніс не лише кару наложену на Полака, але ще й узнав самий стейтовий закон як противний конституції Злучених Держав. Суддя Роберт Ґ. Джексон, як референт, проголошуючи опінію суду в цій справі, скваліфікував флоридський закон як останки кріпацтва („пюнедж“) тому, що він приневолює людину віддавати себе в неволю, а за недотримання умови цей закон карає тюрмою, хоч би замісць сидіти в тюрмі хтось міг заплатити грошеву кару.

ПЕРЕСІЧНИЙ ГРОМАДЯНИН МАЄ 152 ДОЛЯРИ ГОТІВКИ.

ВАШИНҐТОН. — Цього року пересічний американський громадянин має двічи тільки готівки, як мав останнього року перед війною. Місячний звіт департаменту скарбу з 31. березня виказує, що того дня було в обігу грошей на $21,086,721,952, або по $152.96 на кожну голову. При кінці вересня 1941. р. припадало пересічно на кожного громадянина поголовно $76.11.

ПОБОРОВІ ПОКИНУЛИ РОБОТУ, А ДО ВІЙСЬКА ЇХ НЕ ПРИНЯЛИ.

НЮ ЙОРК. — Внаслідок нового зарядження Краєвої Поборової Ради багато поборових, що мали піти до служби після Великодня, не принято тому, що вони мають 26 літ життя. З цього повстав клопіт, бо люди поприїздили навіть з подальших сторін, покинули свої заняття, попрощалися з родинами, дехто попродав свої річи, а тепер остався „на леді“. Полковни Артур В. МекДермот, місцевий директор Поборової Служби, зарядив, щоб поборові зголошувалися як добровольці до фльоти; але й тут не йде гладко, бо не кожен надається до служби при фльоті. У деяких випадках військова влада помагає відкиненим найти працю, а деяких відсилає на давні становища.

ПРЕЗИДЕНТ ВИЇХАВ НА СОНЯШНІ КУПЕЛІ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт виїхав на два тижні до південних стейтів, щоб вигріти на сонці свою перестуду і броніяльне запалення. У комунікаті з Білого Дому не подали місця побуту президента. Не зважаючи на те, ґазетні кореспонденти поїхали з президентом під умовою, що не будуть нічого висилати до своїх ґазет перед його поворотом до Вашинґтону.

ВЖЕ Є НОВИЙ ГЕНРІ ФОРД НА СТАНОВИЩІ.

ДІТРОЙТ. — Підприємство Форд Мотор Компані оголосило, що віцепрезидентом корпорації, яка веде фабрики Форда, вибраний Генрі Форд 2-ий. Він є сином Едсела Форда, отже внуком старого Форда і має 26 літ життя. Він жонатий і має двоє дітей. Недавно служив при воєнній фльоті як лютенант, але тепер його звільнили зо служби, бо нема кому вести підприємства, яке продукує воєнний виряд.

ЮНІЯ ВСЕВЛАДНОЮ ПРИ УСТІЙНЕННЮ ПЛАТИ.

ВАШИНҐТОН.—Найвищий Суд 7 голосами проти 2 закріпив платню, умовлену між юнією й підприємцем навіть у часі, коли наємець покине юнію. Є це рішення в справі відклику Мідо Суплай Корпорейшен з Ню Йорку. Деякі робітники, невдоволені поступованням юнії, виступили з членства в юнії і самостійно перевели угоду з підприємством, щоб дістати вищу плату. Плату вищу дістали, але юнія заборонила їм її приймати. Справа оперлася аж у Найвищий Суд Злучених Держав з вислідом, що юнія виграла. Підприємець тепер не може давати вищої плати робітникам без згоди юнії, хочби робітники не були членами юнії.

150 МІЛІОНІВ ЧАРОК АЛЬКОГОЛЮ ДЕННО НА ВИРІБ ГУМИ.

ВАШИНҐТОН.. — Експерти з Воєнної Ради Продукції обраховують, що на виріб штучної гуми треба зужити по 150,000,000 чарок алькоголю денно. Це так званий промисловий алькоголь 190-ої проби, а коли його перемінити на горівку, то це буде горівка 90-ої проби. Чарка вважається величини півтора унції, отже більша, ніж пересічна чарка при барі в ресторані.

Невдачний замах офіцира на мексиканського президента

МІСТО МЕКСИК. — Президент Мануель Авіля Камачо вийшов неушкоджений із замаху на його життя. Коли перед годиною 11. він приїхав автом до Національної Палати в товаристві прибічного лікаря Октавія Мондрагона і пустився йти до свого бюра, приступив до нього особисто йому знаний офіцир ґвардії Антоніо Е. Де ля Ляма Рохас і вистрілив з револьверу. Куля прошибла убрання під пахою, не зранивши президента. Напасник у переконанню, що він вистрілив у серце президента, звернув дуло револьвера на лікаря. В цій самій хвилині президент ухопив напасника за руки і перешкодив вистрілови. Відтак запитався офіцира, защо стріляв, а коли цей хотів виснити, Камачо взяв його до свого бюра і тут довідався, що офіцир хотів застрілити президента за підписання закона, який забороняє офіцирам брати участь у богослуженнях у церкві. Напасника післали до тюрми. Його жде воєнний суд і кара смерти за бунт.

ГОЛ ДІСТАЄ ПРИЗНАННЯ Й ҐРАТУЛЯЦІЇ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол дістає безупину цілі стоси листів і желань за свою промову в справі закордонної політики Злучених Держав. Виглядає, що Гол заспокоїв своїх критиків та ворогів, виясливши теперішні цілі закордонної політики. Багато конґресменів та сенаторів, які досі закидали секретареви нездарність у заграничній політиці, признають, що промова Гола вияснила багато справ, включаючи й становище у французькій справі.

ПРИЗАДУМУЮТЬСЯ НАД КОМІСАРАМИ ПРАЦІ В ВІДБИТИХ КРАЯХ

МОНТРЕАЛ (Канада). — Міжнародне Бюро Праці в Лиґи Націй, що підготовляє конференцію на день 20. квітня у Філядельфії, має готові проекти щодо заряджень у краях, звільнених з націстівської окупації. Між іншими готова вже резолюція з домаганням, щоб в цих краях настановити комісарів праці для наладження відносин між підприємцями й робітниками. У конференції, як уже згадувано, беруть участь делеґати із 40 держав. — Є теж передбачена резолюція з домаганням усунути з дотеперішних становищ у звільнених краях членів націстівського робітничого фронту та інших осіб, що були звязані з політикою націстів.

Тітова ґрупа хоче словянської федерації

С. Л. Солцберґер, заграничний кореспондент „Ню Йорк Таймсу“, доносить з якогось села над Адрійським морем в Італії, що уряд маршала Тіта хотів би бачити створення справжньої федерації південних словян, до котрої належали би й болгари.

Солцберґер каже це на основі кормови з д-ром Йосипом Смодлякою, 74-літнім міністром заграничних справ у кабінеті Тіта. Уряд Тіта одначе не думає робити ніякого натиску за створення такої держави, полишаючи це для вільного вирішення самого народу.

Д-р Смодляка сказав: Комуністи не можуть накинути своєї волі й науки Юґославії. Ми будемо мати незалежну Юґославію й вільний народ, з усіми демократичними свободами. Очевидно суспільні реформи будуть і в нашім краю, але такі реформи будуть не лише в нас. Вони мусять бути й по інших місцях".

Кореспондент мав розмову з юґославським дипльоматом в одному селянському хуторі, на брамі стодоли котрого були виписані чотири кличі: „Хай живе товариш Тіто! Хай живе товариш Сталін! Хай живе Чорчил! Хай живе Рузвелт!"

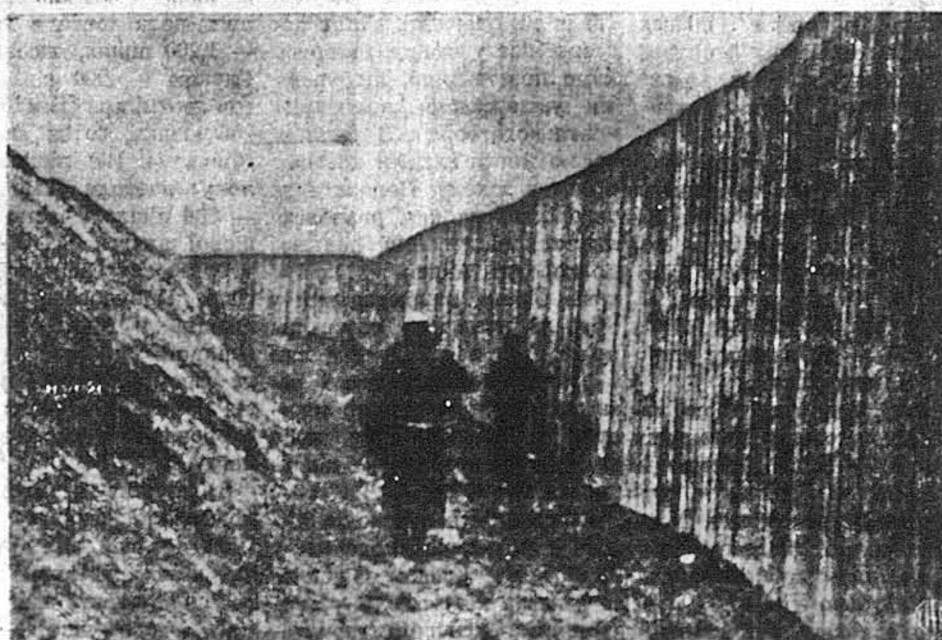
ВІДГУКИ ПРОМОВИ ГОЛА ЗА ГРАНИЦЕЮ

Недільна промова американського секретаря Гола викликала в Лондоні досить прихильне враження. Британці підносять передусім факт, що такий визначний американський урядовець сказав нарешті своє слово в справі французького Комітету Національного Визволення.

Промова Гола, звісно, зробила теж приємне враження в французьких кругах, хоча британці від певного часу старалися наклонити американський уряд признати комітет Де Ґола тимчасовим фактичним урядом Франції.

Берлінське й японське радіо згідно напали на промову Гола як на спробу натиску на невтральні краї стануть по аліятськім боці. Оба уряди представляють цю частину промови вимушення.

Берлінське радіо говорило багато про відношення між Аліянтами й французами. Берлін представляє промову Гола як доказ, що американці не противляться зовсім тому, щоби большевизм поширився поза границі Совєтського Союзу. Берлінське радіо наводить слова урядників Віші, що мовляв ґенерал Де Ґол завдячує поважну частину свого успіху комуністам. Вішівське й берлінське радіо згідно представляють справу так, що перед большевизмом Европу врятувати може тільки Німеччина.

ПАСТКА ДЛЯ АЛІЯНТІВ.—З невтральних жерел прийшла ця світлина протиповзового рова, 20 стіп глибокого, котрого боки скріплені цементовою стіною. Такі рови, кажуть, є частиною Гітлерового „Атлянтійського муру", що має здержати аліятську інвазію на побережжя Европи здовж Англійського Каналу. Німці певні, котрий повз попаде в такий рів, він уже з нього власними силами не добудеться.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА ОДЕСУ

ЛОНДОН. — Армія ґенерала Малиновського заняла в понеділок чорноморський порт Одесу й погналася за німецькими військами на віддаль 7 миль від Овідіополя. Рівночасно червона армія почала з двох боків атаку на Крим, де, кажуть, ще находиться 100,000 зізольованих військ держав Осі.

Заняття Одеси вже було признане німецьким радіом. Німці видно не ставили завзятого опору в Одесі.

Британська Радіова Корпорація привитала заняття Одеси спеціальною програмою, підчас котрої грано російський державний гимн.

Червона армія поробила теж важні поступи в Румунії. На Буковині вона заняла Радівці й Сучаву. Червона армія дійшла до Карпатів і в тій частині.

У Галичині бій довкола Скали ще не покінчився. Останки 15 німецьких дивізій, оточені з усіх боків, ще далі бороняться. Німецький комунікат каже, що німці евакували східні частини „польського залізничого вузла" Тернополя.

СТАЛІН І БЕНЕШ ОБМІНЮЮТЬСЯ ПРИВІТАМИ.

Знагоди переходу червоною армією чеськословацької границі вислав премієр Сталін привіт Бенешови, президентови Чехословаччини, в котрім каже: „Я певний, що спільна боротьба наших народів проти наших спільних ворогів доведе скоро до привернення свободи й незалежности чехословацької републики".

Сталінів привіт був відповіддю на ґратуляційний привіт Бенеша Сталінови.

АМЕРИКАНСЬКІ БОМБОВИКИ БЮТЬ ПО ІНВАЗІЙНИХ ОБОРОНАХ.

ЛОНДОН. — Великі відділи американських бомбовиків і британських вдарили знову по летнищах, протилетунських інсталяціях, фабриках направи літаків, залізничих варстатів і інших військових інсталяцій, розкинених німцями по західній Европі під їх окупацією для оборони перед наближаючою аліянтською інвазією..

Атаки почалися важким рейдом британських літаків у неділю вночі, ціллю котрого був важний французький залізничий вузол Віленеф-Сан-Жорж, близько Парижа. В американському рейді брало участь дуже велике число. Його головно ціллю було місто Намір. Команда вважає цей рейд дуже удачним.

БІЛЬШІСТЬ НОВОЇ БРИТАНІЇ В АЛІЯНТСЬКИХ РУКАХ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Японські сили відступають на цілій центральній Новій Британії та прямують до півострова Ґазелі, кола Рабавла. Там, здається, ворог буде ставити останній опір зо своїми військами, що певно начисляють 40,000 люда.

Ворог уже покинув летнище на розі Ґоскині та північне побережжя, як також майдан у Ґасматі на південному березі острова..

За оцінкою американських воєнних знавців, японці втратили там принаймні 10,000 вбитих. При висаджуванню американців на Араве начислено 4,579 японців убитих.

НІМЦІ ЗБІЛЬШУЮТЬ АКЦІЮ В ІТАЛІЇ.

НЕАПОЛЬ. — Німці кидають далі щораз більше повзів на аліянтські лінії в Італії. Останнього дня видно було їх акцію головно на фронті Ґариліяна.

Аліянти розбили німцям за один день день 11 повзів та відбили всі атаки.

У суботу аліянтські летуни розбили 13 німецьких військових поїздів в околиці Риму. Ні одного літака не втрачено в цих випадках..

Контрольоване німцями римське радіо подає, що американські бомбовики били в понеділок знову по передмістях Риму. Аліянти вістки не потвердили.

ЯПОНІЯ ЩАДИТЬ СИЛИ.

ОСТРОВИ КАРОЛАЙНИ.—Поведінка японських воєнних кораблів підчас останніх нападів американської фльоти переконують американських воєнних знавців, що Японія щадить сили свого летунства й воєнної фльоти для майбутньої оборони властивої Японії.

Американські летуни доконали знову масової атаки на японські інсталяції на острові Єп. Бомби запалили японські села, знищили радіову стацію та побили японські військові бараки й воєнні магазини. Японці не відповідали огнем з гармат ні з крісів.

ЯПОНЦІ НАПИРАЮТЬ ДАЛІ НА ІМФАЛ.

НЮ ДЕЛГІ. — Японські джунґлеві патрулі вже дійшли на 18 миль на північний захід від Імфалу, чим загрозили правому крилови цеї аліянтської східноіндійської бази.

Завзяті бої йдуть за Коґіму, що лежить на рівнині Маніпурі, 65 миль на північ від Імфалу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Гол про заграничну політику

Секретар Гол іще раз виложив американському народови основні засади, яких держиться теперішній американський уряд у заграничних справах. Його промова є рівночасно відповіддю для всіх критиків цеї політики, з котрих дехто навіть зовсім заперечував, що Америка має якунебудь заграничну політику.

Промову треба брати як цілість, і вважати не тільки на те, що секретар стейту сказав, але й на те, що він сказати поминув. Коли він заявив, наприклад, що головною ціллю цеї війни з боку Аліянтів є перемога над фашистами й націстами та знищення фашизму й націзму, то тут відразу кидається в вочі, що він не говорив про диктатуру ні про тоталітаризми. Коли він говорив про те, хто має воювати й порядкувати світ по перемозі, то він говорив виразно про держави. Народи згадував тільки як частину існуючих держав, отже вживав слова нарід („піпл") на означення людей, що заселюють державу, а не в значінню національности.

Поминення „народів" у тому розумінню кидається в очі передусім, коли порівняти цю політичну енунціяцію з подібними енунціяціями американського уряду в першу світову війну, коли американський уряд заздалегідь виразно сказав, що він думає орґанізувати держави за границями національностей. Власне за це поминення з деяких сторін підносилися проти теперішнього американського уряду закиди, що мовляв він зовсім не має заграничної політики, себто що американський уряд не має таких твердих правил, з яких можна би витягнути рішення в кожній спірній справі, як з правного кодексу можна витягнути правило як рішити кожну спірну справу. Отже американський секретар стейту не тільки не заперечує закиду, що уряд таких правил не має, але й виразно каже, чому американський уряд уважає встановлювання таких правил уже тепер шкідливим, чи неможливим. Аджеж чи можливо тепер, покищо ще йде воювання, вирішувати понад трицять граничних спорів Европи? Це не значить, що вони колись не мають бути вирішені, але починати вирішувати їх тепер, навіть хочби тільки прінціпіяльно, може довести до незгоди серед аліянтських держав.

Промова секретаря Гола вказує, що американський уряд уважає тепер своїм першим завданням зовсім практичну справу ведення війни. Не думає він висувати тепер наперед ніяких принціпів, чи хочби способів, полагоджування міждержавних спорів, які моглиб перешкаджати в воюванню. Та він цеї справи міждержавних спорів не занедбує, а приготовляє їх розвязку через розгляд їх на міждержавних комісіях, котрих рішення віддається до одобрення поодиноким урядам Обєднаних Держав.

Виходці з Закарпаття: хто ви?

Недавно звернулись ми на тому місці до тих „русских", що є з української крови і походять з української землі, а називають себе тут в Америці по англійськи в такий спосіб, що їх зараховують до росіян, бо подають свою назву як „рошенс". При тому ми надмінили, що саме тепер є найкраща пора виснити цю проблему спокійно й без пристрасти, а розумно й справедливо, та вийти з честю з помилки, яка наносить велику кривду українському народови. І то особливо тепер, коли цей нарід так по геройськи боронить України і її права на вільне життя, та коли українське імя є окуплюване міліонами жертв українських людей, що гинуть за Україну.

До тих, що не вживають на американській землі української назви належать іміґранти з Закарпаття. Вони далі називають себе тут „карпато - рошенс", неначе за Карпатами була якась „Росія", неначе там жили „росіяни" (рошенс). А прецінь є між ними освічені люди, старшого й молодшого покоління, як духовні, так і світські. І мають свого єпископа, що родом з Закарпаття. Значить, що мають людей, які хіба не можуть вже тепер не добачувати, що діється в світі, а зокрема, що діється з народом, з якого вони походять, як і з краєм, з якого вони вийшли. Бож так є, що цей край знов на овиді. Правда, Закарпаття, за згодою Сталіна і Бенеша, знов офіційно це ніби „Чехословаччина"... Але тільки „офіційно"! Перше було офіційно „Мадярщина", а тепер є „Чехословаччина". Зате поза офіційністю всі вже в світі знають, що це є „Карпатська Україна", в якій нема ні мадярів ні чехословаків, а є — українські люди.

Ось так точнісенько написала в ґазеті Ню Йорк Таймс з 10. квітня б. р. Ен О'Гер Мек-Кормик, відома журналістка, що то добилась різних відзначень за свою добру і чесну журналістичну працю. В нашому випадку маємо ще до діла з такою американкою, що була в Карпатській Україні в її найтрагічніших переживаннях і сама переконалась власними очима, чия правда. А далі: і чиї це діти ось ті геройські борці, що їх видав Гітлер на смерть мадярам, а які стали боронити рідної землі, коли її перестала боронити чехословацька влада з своїм військом. Ось та американка отсе пише, що цей добрий нарід — це українці, такі самі, як і ті, що живуть за Карпатами, в Західній Україні. Карпатська Україна, це в її очах „історичний центр українського самостійницького руху" в цьому моменті, як Гітлер зачав наступ на західню Европу. Вона пригадує, що це є те перше місце, яке виявило спротив розрахункам Гітлера, як побачило його облуду. І тими першими, що йому спротивились, були — українці, а тим першим краєм, що заплатив кровю за спротив, була — Карпатська Україна.

Що більше: Перед Карпатською Україною тепер нові історичні події! Таке вона заповідає.

Чи супроти цього не вартувалоб тепер виходцям з Закарпаття подумати над тим, щоб у такій хвилині не відчувати себе своєю назвою від своїх рідних і своєї землі, що є українською?

Проф. Микола Чубатий.

Чи це обрії повоєнної Европи?

У політичному світі в аліянткім таборі розглядають, яким має бути повоєнний світ. Та покищо ще не видно цілком ясного шляху повоєнного світа. Бо чиж світ червоної Росії мав би бути тим кращим світом, на старім континенті Европі, доси володарки більшої частини земного ґльобу? Три події кидають одначе деяке світло на те, що буде: повільне відкривання в Лондоні рубця тегеранських постанов; миролюбива промова товариша Молотова; а вкінці ревеляції комуніста, молодої вже школи, Віктора Кравченка.

Недискреція чи свідоме відкриття рубця заслони?

Перед кількома днями немов вибухла політична бомба. Неназвані поіменно „відповідальні урядові особи" в Лондоні відкрили подробиці тегеранських постанов, які блискавицею рознеслися не тільки по Анґлії, але також по цілому світі. Виявилося, що в Тегерані вже дали згоду Росії на загарбання Західної України, північної української Буковини та Басарабії. Там теж похоронили три балтійські держави Литву, Лотву та Естонію. В Тегерані мали вирішити, що Східна Прусія без Кенігсберґу малаб припасти Польщі як відшкодування за втрату Західної України та Західної Білоруси.

Ці самі урядові кола пустили для успокоєння стривоженого буржуазного світа поголоску, що немов то центральна Европа не буде скомунізована, хоч постава Москви супроти польського уряду в Лондоні та постанова Росії та аліянтів супроти комуністичного генерала Тіта в Югославії не потверджувалиб такого запевнення. Знов Західна Европа, мабуть включно з Німеччиною, малаб стати сферою анґлійських впливів.

Чи вияв цього це недискреція відповідальних урядових осіб, чи свідоме повільне відкривання рубця тегеранської конференції, про яку ходило досі так багато таємних вісток, годі напевно сказати. Та більше правдоподібне, що маємо тут до діла зі свідомим відкриттям тих таємниць. А ті таємниці такі, що означають для міліонів населення пограничної полоси з Росією те саме, що присуд смерти на їхню державну незалежність і свободу. Саме з тих причин не виявляли мабуть досі і тих постанов. Та колись таки їх треба було відкрити, тому вибрано ось таку форму „недискретного" виявлення. Мовляв, хай люди погодяться поволи з тим ударом в волю народів, а мине перше ошоломлення, тоді прийде час на явну мову.

Всеж таки ця мнимо зраджена тайна викликала живу критику в анґлійськім парляменті, а ще живіший відгомін викликала вона серед провідних американських журналістів. Десятки провідних американців з демократичним сумлінням ставить своїм землякам питання: кво вадіс? Куди грядемо? Таж хіба поневолення червоною Росією нових міліонів всупереч їх волі, цеж хиба не цей кращий, світ волі народів, обіцюваний світови?

Товариш Молотов здіймає камінь зі серця буржуїв...

Заворушилася публична опінія в країнах двох демократій; дехто вже й став пускати вістки про захитане становище Ідена, британійського міністра заграничних справ, відомого з совєтофільства. Тай в Америці посипались різні коментарі. Може бути зле — думає собі тов. Молотов — може тегеранська таємниця таки й навіки пропасти та не бути зреалізованою, бо в світі демократії й державні мужі є під контролею громади. Ось тому поспішив він з помічю відповідальним політикам.

Використовуючи подію, що червона армія перейшла Прут наступаючи з України за уступаючою німецькою армією та вступила на територію, яку Румунія мала перед вибухом німецько-совєтської війни, тов. Молотов взяв собі приклад з „гнилої" демократії та виступив і собі на пресовій конференції перед заграничними кореспондентами. І заявив, що червона Росія не має ніяких „абсолютно ніяких територіяльних претенсій" та не думає заводити комуністичного ладу в пограничних з Росією державах. Червона армія має тільки одну ціль — побити націстів та забезпечити мир у світі. А щоб і заграничних журналістів поскоботати попід шийку, ще додав, що відтепер він буде частіше з ними стикатися у таких конференціях та подавати інформації.

Ось так виходилоб, що Совєти правдиво невинний баранчик. Він не має ніяких територіяльних претенсій. Тільки за поневолення Західної України та балтійських держав вже забудьте; то вже не рахується. Це вже стара історія. Атлянтійський Чартер говорив, що ніяка територіяльна зміна не буде доконана без згоди заінтересованого населення. Заінтересуване населення з розпукою бороняться, щоб не попасти з націстівської неволі в совєтську, а лондонські журналісти та кореспонденти з Вашинґтону передають, що Молотов своєю заявою ствердив, що Росія не має ніяких територіяльних претенсій. Навіть кажуть, що Молотов потвердив, що Росія уважає Атлянтійський Чартер надалі для себе обовязуючим. Чи може бути більше фарисейство?

Тов. Молотов успокоював буржуїв, що він не думає про заводження комуністичного ладу в Державах, сусідних з Росією; аж камінь спав зі серця одним в удаванім фарисействі, другим у своїй наївности. Правда, політика в Югославії в Польщі, говорилаб щось друге, але нехай історія останніх 25 літ на сході Европи вкаже хоч один приклад, де Росія заводила сама комунізм. Не Росія завела комунізм в Україні, не Росія завела комунізм в Білоруси, в Грузії та в інших краях поневолених народів червоного царства. Це вони самі, себто українці, білорусини, грузини, а тепер недавно західні українці, литовці, лотиші, естонці; це вони самі завели в себе комунізм, та самі попросилися в совєтську тюрму! Чи може буржуї хотять, щоб Кремль йшов проти робітничих мас та силою винищував комунізм?

Напевно Москва не заведе теж комунізму ні в Румунії, ні на Угорщині, ні в Болгарії, ні в Югославії, ні в Австрії. Це зроблять самі місцеві люди. Москва тільки їм не буде боронити завести цей „новий лад свободи та демократії". Цілком так, як писав Шевченко:

Якби ви з нами подружились
Богато дечого б навчились!
У нас же й світа, як не те —
Одна Сибір неісходима!
А тюрм! а люду!... Щой лічить!
Од молдавана аж до фіна
На всіх язиках все мовчить,
Бо благоденствує!

А всеж таки тов. Молотов в одному пошпортнувся. Недавно проголосив, що Совєти це вже совєтський „камонвелт", що політику України веде український заграничний комісар Корнійчук. А тут, як бачимо, три „українські армії" наступають з України на сусідні території України і не Корнійчук, заграничний комісар України, говорить про відношення до сусідів України, але тов. Молотов. Корнійчукови немов сказали: Ти розмовляй собі з Вандою Васілевскою про ваші домашні справи; заграничня політика України належить до нас, до Москви.

Знов проклятий українець...

Того самого дня, коли раніша преса через всі голосники совєтської політики принесла ось такі милі слова тов. Молотова, промовив Віктор Кравченко, комуніст українського роду, вже нового виховання, школи комсомолу. Заговорив мовою Льва Толстоя: „Не можу мовчати". І обнаружив усі круті ходи совєтської політики. Зокрема відкрив найновіші рани в народів Совєтського Союзу, а саме, що геройство червоної армії не принесло ніякої полекші народам у червоній Росії. На територіях відзисканих з рук націзму кровю дітей народів українського, російського та інших, знов завели панування крівавого терору та червоної охрани. І саме тому Кравченко апелює до сумління та до добре зрозумілого інтересу світа демократії, щоби не дати себе ввести в блуд. Червона Совєтська Росія з терором внутрі та з підривною роботою Інтернаціоналу назовні істнує дальше така сама, як нею була досі.

Атлянтійський Чартер та воля народів Европи.

Події останніх днів раз-по-раз голосять, що Атлянтійський Чартер стратив первісне значіння. Він обіцював, що ніякі територіяльні зміни в тій війні не будуть зроблені без виразної згоди заінтересованого населення країни, а в нинішній ситуації на місце заломаного безнадійно крівавого системи націзму приходить другий диктаторський режім, комуністичний, з усіми своїми страхіттями. А так є, що як довго будуть диктатури, так довго не зможе прийти кращий світ свободи для всіх.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

56)

— Стільки козацтва загинуло! Хібаж це жарт, тринадцять тисяч війська втратити?[53]

На настирлеве домагання старшин сказав лише, що до тижня на північний фронт прибуде від Хмельницького тридцять тисяч козацтва і пятнадцять тисяч татар.

Першогож дня зайшов до наказного гетьмана князь Радзивил. Вожди обох армій зустрінулися. Один триюмфуючий, гордий, — другий понижений, безпомічний, однак непереможений. Ласкаво Радзивил докорив наказному гетьманови, що він забув свої попередні перед королем і Вітчиною заслуги, забув королівські милости, а перейшов з полком до бунтівників, ребелянтів. В гарячці, нею палений, Кричевський конав — „не чинів бунтівничих жаліючи, а над стратою війська боліючи."[54]

Рідше й рідше вертав наказний гетьман до притомности. Сконав рано, 3. серпня 1649 року, на руках скатованого вже полоненого полкового писаря Овруцького козацького полку, шляхтича села Ліскинич — Івана Невмерицького.

З пошани до Героїчної відваги козацького війська і його вожда, наказав Радзивил своєму старшому інжинірови майорови Абраґаму Ван Вестервильту виготовити з помершого козацького вожда портрет, одинокий до нас дійшовший з перед трьох віків. Наказав викопати шістнадцять великих могил й поховати поляглих в боях козаків і вояків своєї армії. Висипано високі могили, а найвищу ту, де положено на вічний спочинок опізнаних козацьких старшин і наказного гетьмана України. Над могилами поставлено камінний хрест з вибутим на нім написом: KRZICZEVIUS COSACORUM REBELLIUM DUX — на памятку прийдешним поколінням...

Виявив Радзивил свою ласку і до полонених козацьких старшин — Івана Невмирецького, Миколи Бруяки, та сотника Якова Трухомовки. Їх не посаджено, по заведеному звичаю на паль, а без зайвих мук відрубано голови й поховано з козацькими старшинами і гетьманом у одній могилі.

2-го й 3-го серпня Радзивил вислав розвідчі хоругви у всі сторони. Вони виявили, що козацькі недобитки спід Лоїва обсадили Чорнобиль. В козацьких руках зісталася Бабицька переправа через Припять. За Дніпром стояв на шляху завзятий Подобайло. Радзивил сподівався, що леда хвиля він одержить вістки про атаку міст у запіллі білоруськими повстанцями, підбуреними універсалами помершого козацького вожда. З хвилі на хвилю могли надійти козацькі полки з заходу. Поповзли до того, хто зна ким розповсюджувані вістки, що польські полководці Андрій Фірлей і князь Ярема Вишневицький у Збаражі попали в козацький полон, що вся Галичина вже в руках Хмельницького і козацькі полки нестримно посунули на Варшаву. Про похід на Київ на нарадах не піднималося вже й мови.

4. серпня вся литовська піхота й артилерія вирушили у Річицю. Під Лоєвом залишився князь з кіннотою й чотирнадцятьма меншими гарматами. Врешті, 10. серпня вирушила у Річицю й кіннота — з причини браку поживи і нестерпного смороду від гниючих кінських трупів та потоплених, що їх сотками почав викидати старий Дніпро.

У Річиці почалася спішна праця над її укріпленням. З Литви стягнено свіжі частини — полк князя Богуслава Радзивила — 600 кінних і 300 піших, полк воєводи Трокского — 1,200 піших, лісові козаки Слушка — 200 кінних, хоругов ротмістра Бандомира — 200 кінних, сотня князя Санґушка — 100 піших, другий полк воєводи Смоленського — 600 піших і частини з чиншової шляхти. Все військо перебувало у бойовому поготівлі. Побудовано за місяць перший у Річиці міст через Дніпро й мостове укріплення на лівому дніпровому березі, від Гомеля,[56] підвищено вали, охороняючі вихід з замку до мосту.

В початку вересня якийсь мозирський шляхтич надумав виїхати у свій, вже втихомирений маєток у Припяттю. Зпід Бабиці завернув перестрашений, а прибувши до Річиці повідомив, що в Бабиці стоїть сімдесять-тисячна козацька армія і лаштується до переправи на литовський бік. Залогу і самого князя обхопила тривога. Під Бабицю вислано корпус Францевича на розвідки. Корпус поїхав, та замісць сімдесять-тисячної армії зустрінув одну людину — полковника Самійла Мужиловського, посла гетьмана Хмельницького до Радзивила. Мужиловський віз литовському князеві повідомлення про мир у Зборові.

—o—

Через два роки вибухла знов війна. Північним фронтом командували полковники — чернигівський Мартин Небаба і київський Антін Жданович. Оба вони ні здібностями, ні завзяттям вождам липневої війни 1649 року не дорівнювали. Небабу розгромлено в полі, а Жданович залишив Київ ворогови на поталу. 25. липня 1651 року, князь Януш Радзивил заняв Київ і зруйнував. На заході — у тих же днях сталася розгром козацьких військ під Берестечком. Славний Іван Богун урятував там частину козацької армії і вибавив Україну від заглади.

Ще через рік литовський

(Докінчення на стороні 3-тій)

[53] Наш історик В. Липинський, за польськими істориками написав, що Кричевський говорив не 13, а 30 тисяч і то у польській мові. Кричевський міг говорити це по польськи, а у цій мові 13 (тшинасьце) і 30 (тшидзесьце) вимовляється майже однаково. Але і німецькі учасники бою і Радзивил у реляції пишуть однозгідно про 16 тисяч усього козацтва на північному фронті, а чейже Радзивил чисельности козацтва не зменшував би.

[54] З Записок учасника бою.

[56] Останки тих укріплень і мосту автор оглядав самий у 1922.

ЖІНКА БРАВДЕРА МАЄ ПРАВО ПЕРЕБУВАТИ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Наказ, виданий іміґраційним урядом ще в 1940 році, щоб жінку секретаря Американської Комуністичної Партії, паню Раїсу Беркман Бравдерову депортувати з Америки, як російську громадянку, знесла Іміґраційна Апеляційна Рада. Пані Бравдерова була переслухана три рази і доказала, що вона не є комуністкою. Рішення, щоб її депортувати з Америки, було видане ще тоді, коли Росія була союзницею Гітлера.

АНТОНЕСКУ ЖАЛУЄТЬСЯ.

Контрольовані німцями радіові стації подають, що румунський премієр Антонеску жалується на американські повітряні атаки на Румунію. Дорікає американцям, що така велика держава, як Америка, взялася за таку малу бідну державу, як Румунія...

Комунікат У. К. К.

(Від Координаційного Відділу Співпраці з А. Ч. Хрестом).

Березнева кампанія за збіркою гроша, плязми крови та працівниками для А. Ч. Хреста вже покінчилася. У деяких наших громадах продовжувано її до першого тижня у квітні, щоб у збірку влучити теж прихід зі Шевченкових Свят.

Коли сьогодня вже і це останнє полагоджено — ми можемо братися до спорядження статистичного виказу цих жертв, які А. Ч. Хрест дістав у цій кампанії від українського зорганізованого громадянства. Воно необхідне не тільки для нас самих, як показчик цього, чи ми у належний спосіб виконали наш обовязок. А. Ч. Хрест, через свою Головну Управу в Вашінґтоні, зараховує жертвенність громадянства після поодиноких національних груп, і ми, як українці, маємо право домагатися, щоб усі жертви на А. Ч. Хрест, які складаємо, були зараховані на спільному конті американців українського роду.

Та конгресовий комітет не буде міг у Головній Управі А. Ч. Хреста добитися такого признання, коли наші місцеві організації не пришлють звітів, які виказувалиб, що зроблено у них підчас березневої кампанії А. Ч. Хреста. Сума збірок, вислід акції „дару крови", рекрутація працівників добровольців — про це усе мусить бути у звіті точна згадка, щоб матеріял мож було ужити конгресовому комітетови при його координаційній праці з А. Ч. Хрестом.

Тому звертаємося цею дорогою до усіх наших установ, чи поодиноких осіб, під яких іменем велася у їхній громаді кампанія А. Ч. Хреста, щоб негайно повідомили У. К. К. про вислід своєї праці. В противному випадку ми ніяк не осягнемо цього, що інші національні групи перевели між собою вже тому кілька літ: обеднання цілого громадянства для праці, яка не є ні політикою ні інтересом, але першою повинністю кожньої гуманної одиниці причинитися у якийсь спосіб до злагодження нещастя цеї війни.

Звіти прохається слати на адресу:

Red Cross Coordinating Division of the Ukrainian Congress Committee
847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA 23, PA.

Клявдія Олесницька.

З Офісу Военних Інформацій у Вашінґтоні

Дещо про харчі.

Офіс Контролі Цін повідомляє, що більша часть споживчих й інших потрібних людям артикулів в Злучених Державах находяться під контролею згаданої інституції, яка накладає на них законну ціну. Ціни реґулюється в такий спосіб, що їх дуже легко зрозуміти.

Законні цінники, на яких є списані всі важніші споживчі артикули потрібні в кожній хаті, тепер находяться майже в 564 ґросернях, які обслуговують 126,000,000 людей Злучених Держав. Законний цінник покриває около 700 споживчих артикулів.

ОПА повідомляє, що недавно наложено законну ціну на свіжі овочі і городовину. В декотрих частях краю згадані артикули підлягали пайкуванню вже довший час. Скоро будуть наложені законні ціни на таку городовину, як свіжа фасоля, горох, огірки, шпінак, морква, цибуля, картопля, капуста, салата, а з садовини — на яблука, банани, виноград і цитринові овочі. Пізніше, не встановиться законні ціни й на помідори, селери, каліфльори, фасолю і на шпараґи.

ОПА інформує громадянство, що список законних цін в кожнім окрузі вкладається спільно з комітетом, що складається з представників купців, які торгують річами, що підлягають пайкуванню.

Коли купець не придержується законних цін, то йому треба звернути увагу на те, а як він і далі буде так поступати, то треба негайно повідомити про це місцеву канцелярію Вор Прайс енд Решенінґ Борд. Адреса і число телефону вище згаданих державних інституцій находиться в телефонічній книжці.

ОПА заявила, що цукру для домашнього кенування можна буде дістати за таку саму ціну, як минулого року і в такий самий спосіб, як попередно. Було вже обявлено, що пять фунтів цукру для домашнього кенування можна купити за цукровий значок число 40, який находиться у Военній Пайковій Книжці число чотири. Лишніх 20 фунтів, призначених для кожної окремої людини, можна купити також, але треба дістати дозвіл від місцевої пайкової ради контролі воєнних цін.

Цукру для ужитку цивільного населення в Америці багато нема, але проте наша держава позволяє купувати його для домашнього кенування, бо в воєнний час домашнє консервування харчів грає поважну ролю.

Секретарка департаменту праці, Франсес Перкінс, заявила, що в днях від пятнадцятого січня до лютого в багатьох містах ціна на харчі впала на три десятих відсотка.

Вона сказала, що „назагал ціни на харчі впали 1.2 відсотка, але в той же час ціна на інші річи й за обслуги піднеслася на три десятих відсотка".

В лютім цього року ціни прожитку були дещо нижчі як в квітні минулого року, тоді власне, як президент видав приказ, щоб їх не підносити. Бюро робітничої статистики доказує, що тепер ціни стоять 123.7 вище, як назагал були в роках 1935-1939, а 23 відсотки вище, як були в січні 1941 р.

Департамент рільництва обявив, що цього року кури несуть більше яєць, як колинебудь. Кажуть, що це є незвичайне явище. Завдяки цьому, цивільне населення в Америці матиме більше яєць, як минулого року. І то хоч Америка мусить доставляти яєць для армії і, на підставі „лендлізу" — закордон. Якщо кури будуть далі так нестися як тепер, то на кожну особу в Америці припадатиме 440 яєць річно. З цього числа 90 яєць піде для збройних сил і для наших союзників, а 350 остається для американського цивільного населення. Цебто кожний може їсти майже одно яйце кожного дня.

Тому, що консервованих овочів є мала кількість, булоб добре якби весною господині вживали більше морожених і сухих овочів при харчуванні родини. Завважте, що при купні консервованих овочів вимагають багато пайкових значків. Воєнна адміністрація харчів пригадує господиням, що сухих сливок і родзинків тепер можна купити без ніяких пойнтів, бо ґросерники мають більший запас і не хотять передержувати це літною порою. Щодо морожених овочів, то їх багато нема, але урядові потрібно порожного місця в магазинах і тому власне хотіб би їх позбутися. Уважайте, що морожений „рубарб" і яблуковий сос можна тепер також купити без пойнтів, а за морожені „блубері" жадають всього шість пойнтів за фунтову пачку.

Люди з відділу хатного господарства при департаменті рільництва кажуть, що щоби пізнати чи картопля спеклася, господині звичайно пробивають її вилками, але це неправильно, бо коли так робиться, то з картоплі виходить пара, як вона ще не готова, то пробитий картоплі треба довгого часу, заки вона спечеться. Краще, буде, коли бараболю возьметься в руку і легко подушиться, так, щоби лупина не була ушкоджена. Це найкращий спосіб пізнати, чи картопля готова. Розуміється, що до цього треба вживатиш мати, а не брати бараболю голою рукою. Якщо картопля готова, то треба негайно її роздавити, щоби пара вийшла.

Рада военної продукції оголосила, що щоб улекшити людям управу городів перемоги, знесено вимогу першенства на закуп „спреєрів", „культиваторів" і малих ручних плугів. Тепер ці річи можна купити без ніяких церемоній. Згадана рада заявила, що коли власники фабрик, в яких потрібні до управлювання городів перемоги річи виробляються потрібуватимуть на них матеріялу, то також можуть його дістати.

Воєнна адміністрація харчів каже, що фармері хочуть, щоби ті люди, які добровільно зголосилися минулого року до праці і помагали їм продукувати поживу, цього року також приїздили до них.

Кажуть, що цього року фармері потрібуватимуть до сезонової праці около 4,000,-000 людей. Майже 500,000 більше, як в минулім році. ВАХ радить аби цього року зголошувалось до сезонової праці на фармах більше молоді і жінок.

Добровільні сезонові робітники є великою помічю для американських фармерів. Кажуть, що завдяки таким робітникам, минулого року фармері випродукували 28 відсотків більше харчів ніж 1938 року, хоч мали 214,000 сталих робітників менше на фармах ніж це було перед війною.

Вишколені соціяльні робітники Червоного Хреста помагають в разі потреби родинам вояків. Інші представники є з військами в таборах і за морем. Найбільшу увагу Червоний Хрест звертає на добробут вояків і їх родин. Ця праця може продовжуватися тільки з вашою помічю. Підтримайте Военний Фонд 1944 року!

ДЛЯ ЗБІРКИ ФОНДІВ ДЛЯ „ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА" працюють три відомі акторки. Від лівої руки до правої: Дороті Стикні, Джін Долримпл та Гетруд Лоренс.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СИРЕНА ПІД ШИБЕНИЦЕЮ

У давній грецькій мітольоґії звісне було оповідання про дівчат з чудовим голосом, які сиділи на берегах моря і заманювали модярів своїм пречудним співом у свої сіти, де їх ждала смерть.

Оповідання про сирени приходить на думку чи не кожному, хто відвідує в Ню Йорку совєтську фільму „Україна в огні". Все в ній нагадує вам Україну: Краєвиди, міста, села: українські церкви, доми, хазяйства; памятники Шевченкови, Хмельницькому; жінки й мужчини при праці на полі, жінки навіть з хрестиками на шиї (в Совєтах!); їхні співи при роботі і серце роздираючі плачі при збиранню й закопуванню трупів, яких виморджувала німецька влада при відступі з України. Бачите військо, назване українською армією, що бореться за волю України. Чуєте безупину пояснення в англійській мові про славний свободолюбний український нарід, про його змагання до волі; на власні очі бачите, як українські партизани винищують в Україні німця наїзника, як зміщя відбудовують господарства, як творять нове життя по його відвороті.

Крім цього ви чуєте безупину в англійській мові славну оборону України перед наїзниками, перед історичними ворогами; чуєте переповідання змагань українців до волі; до злуки всіх українських земель, до обєднання Києва і Львова у вільній Україні. Бачите місто Львів і Київ, як вони виглядали перед війною; бачите Святий Юр і Святу Софію, як обєднуючі історичні й духові памятники України. Бачите бадьорих гуцулів із їхніми стадами овець на полонині і приглядається могутньому Дніпрові над котрим стоїть „матір руських городів" і столиця України.

І чого там ще не бачите... І вам ще здається, що ви опинилися на патріотичній лекції, виголошуваній українськими промовцями і чуєте, як ця лекція кінчиться пророцтвом: „Україна буде велика і свобідна!" Це вершок патріотичних почувань і надій серед тепершнього хаосу і зневіри. Але щож: Саме в цю хвилину, коли вам проголосили слова „Україна буде велика і свобідна" — щезає сама Україна, а на екрані появляється статуя Сталіна і ви чуєте слова, останні слова із звукової фільми: „І це призначення України".

Хоч як ви булиб захоплені фільмою; хоч би ви серед безупинних промов в англійській мові признали, що фільма принесе велику пропаганду для української справи в Америці тим, що українців представлено як найзавзятіших борців проти націстівського ярма; хоч би ви аж насилилися пімстою над німцями за їхнє винищення українського народу, то кінцеве заключення: „Дис из Юкрайн'с дестині" — затирає всі ці хвилеві найкращі враження і наповняє вас новим жахом, бо ці слова злучені з одночасним висвітленням статуї Сталіна. Проти вашої власної волі ця статуя нагадує вам знищенням національного відродження на Україні, голодову смерть мілінів; смерть Скрипника й членів „Спілки Визволення України", а все не за ніщо інше як саме за те, що заповідається у фільмі: за велику й вільну Україну! І вам тоді статуя Сталіна переміняється в очах на шибеницю, під котрою своїть ніхто інший, а саме ця Україна, котру так у фільмі звеличано.

Колиж воно так вам видається, то самі себе питаєтеся: Яку ціль може мати оця фільма „Україна в огні", вироблена „українським" підприємством і українським мистцем? — Ніхто вам на це відповіди не дасть. Нема „ні вітру ні хвилі із нашої України", коли йде про якусь вісточку, щоб там була хоч якась іскра надії на таку свободу, яку заповідають з одушевленням у фільмі. І у вас зроджується здогад: „Чи не є це милозвучний спів сирен для затуманення американців українського роду; для приспання їх чуйности; для залишення ними всякої праці для справжнього освободження України від усіх її ворогів, націстів, і не-націстів; ляхів і не-ляхів; большевиків і небольшевиків; а вкінці, чи не є, цілію фільми заглушити їх саме на той час, коли підуть нові розстріли і накинення загальної духової петлі на шию українського народу?

У моїй молодости бачив я образ Розпятого, а під ним напис: „Ви всі, що переходите попри мене, гляньте і зрозумійте, чи є який біль, щоб дорівнував мойому болеви?" Коли я вийшов з вистави фільми „Україна в огні", не знаю чому, мені цей образ став перед очима. Лише що тим разом на хресті побачив я Україну, яка кидає згаданий вгорі запит до цілого людства в хвилині, коли зітханням наче дає знати, що вона ще може воскреснути до нового життя. Та ці зітхання використує ворог для своїх цілей і представляє їх як розпучливе благання за скору смерть. І тому для мене такі страшні оці слова: „Це є призначення України" — при одночаснім висвітленню статуї Сталіна.

С.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

AMERICAN HEROES

BY LEFF

The Marauder bomber Jezabelle had just completed a bomb run over Beauvais-Tille airdrome when a Focke-Wulf 190 swept in, pumping two cannon shells into the plane and killing the tail gunner. His face torn by shrapnel, Staff Sgt. Donald G. Maryott of Hooper, Neb., waist gunner, gathered up exploding incendiaries set afire by the hit, and saved the plane from destruction. Are you fighting with that extra War Bond?

U. S. Treasury Department

ФРАНЦУЗЬКА БУРЖУАЗІЯ ОБУРЕНА НА НІМЦІВ.

(ОНА). — Повернувший з Франції швайцарський громадянин оповідає, що французька буржуазія, яка перед війною прислухувалася до націстської пропаганди і помагала поборювати робітничі організації, що цілою силою виступали проти нового німецького імперіялізму, вже переконалися, що потуряючи нацистам, вона робила дурниці. Французька буржуазія сьогодні трактована німцями як кляса, що має годувати німецьку армію і удержувати націстівську бюрократію у Франції.

Швайцарський громадянин, що перед війною перебував у Франції кілька місяців майже кожного року і мав там добрі звязки, говорить, що ті багаті французи, які уважали зорганізоване робітництво більшим ворогом від наростаючого в Німеччині нацизму, нині є найбільшими ворогами окупантів. Розуміється — не всі, бо є ще такі, що не зважаючи на очевидну перемогу Обєднаних Держав співпрацюють з окупантом і попирають Лаваля, але багато колись заможних людей, які уважали Пера де ля Рока і Доріо одинокими спасителями свого стану посідання, сьогодні переконалися, що згадані пятокольонники обманювали не тільки французьких робітників, але й французьку буржуазію. Занявши Францію, окупанти почали негайно рабувати не тільки загальне добро французького народу, але й добиралися до багачів. Правда, не так нагло й жорстоко як до середньої кляси, але чим гірше німцям йде, тим більше вони напирають на французьку буржуазію віддавати їм всі матеріяльні засоби.

Очевидець німецького насильства у Франції оповідає, що нацисти вже так ограбили той край, що треба буде багато літ, щоби він прийшов до себе. Французьке промисловість, господарство й наука находяться в оплаканому стані, а здоровля французького народу підірване на довгі, довгі роки. Люди голодують, робляться невідпорні на хворобу, а як хто захоруе, то його тяжко вилікувати.

Індустріяльні заводи понищені, ограбовані з потрібної машинерії — стоять порожні, а кваліфікованих робітників німці вивезли до Німеччини на примусову працю. Сьогодні французький нарід не живе, а мучиться, говорить подорожній, а багата кляса дивиться на те все і нервується. Вона вже зрозуміла свою помилку.

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

(Докінчення зо сторони 2-гої)

князь-гетьман став сватом гетьмана Богдана Хмельницького, шурином його сина Тимоша. А ще через три роки під зверхність гетьмана України піддався князь Богуслав Радзивил. Учасник бою під Лоєвом — маршалок пинський Лукаш Єльський з усією поліською шляхтою присягнув Україні вічну вірність. Піддавсяй і князь Януш, — він одначе вже не жив: на шість літ тільки пережив він наказного гетьмана України, Михайла Кричевського.

— о —

Матеріял і памятки бою під Лоївом:

Реляція Радзивила королю Яну Казимиру; зізнання полонених козацьких старшин; реляція німецького старшини, правдоподібно майора Абрагама Ван Вестервельта; дописи у TEATRUM EUROPAEUM високого старшини, котрогось з німецьких ґенералів; гобелени у палатах Радзивилів у м. Несвіжу, праці капітана Криштофа Ейґірфа; записи ігумена Калістрата, ближче незнаного; праці В. Липинського і Твардовського у польській мові; історична розвідка сотника Ол. Переяславського „Лоїв" в українській мові.

(Кінець).

Торонто, Онт., Канада. 1938-1943 р.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтид Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні" робітники потребують теж обох посвідок.

Праця для Жінок **Праця для Жінок**

ПОТРІБНО ДО ПРАЦІ В КАФЕТЕРІЇ

ЖІНОК ДО НАУКИ, ЯК УСЛУГУВАТИ ПРИ СНІДАННЮ
ЖІНОК ДО ПОМОЧИ ПЕКАРЕВИ
Треба мати доказ горожанства.
Голоситися на адресу:
WEST GATE
BAYONNE NAVAL SUPPLY DEPOT
CAFETERIA BOARD

—ДІВЧАТ — ЖІНОК
STOUFFER'S
РЕСТАВРАЦІЇ
Кухарів, пекарів і помічн.
SERVICE PANTRIES
МИТИ НАЧИННЯ
ЧИСТИТИ
ВЕЙТРЕСИС
ГОВСТЕСИС
Будучність для заслужених
Їжу і уніформи даємо
Неділі і свята вільні
Emp. Dept. Денно 10—6, суб. 9—пол.
346 Lexington Ave. (40th) N. Y.
1. поверх вгору.

MAINTENANCE MAN
З лайсенсом. Їжу і уніформи даємо.
Вільні неділі і свята
STOUFFER'S РЕСТАВРАЦІЇ
Emp. Dept. Денно 10—6, суб. 9—пол.
346 Lexington Ave (40th) N. Y.
1. поверх вгору.

МУЖЧИНИ
ДОСВІДУ НЕ ВИМАГАЄМО
Загальна фабрична робота
Постійна праця. Добра платня
Голоситься до:
VALENTI BUTTON WORKS
2-02 — 27th Ave., Astoria, L. I.

FORELADY
ВИНЯТКОВА НАГОДА НА ПОСАДУ ДЛЯ ДОСВІДЧЕНОЇ НАСТАВНИЦІ, ЗДІБНОЇ ЗАРЯДЖУВАТИ 35 ЖІНКАМИ, ЩО ЧИСТЯТЬ ВЕЧЕРАМИ В ВЕЛИКИХ ОФІСОВИХ БУДИНКАХ.
$35, НА ПОЧАТОК
Пишіть про всі подробиці англійською мовою до:
C. A. A., c/o SVOBODA
Box 346, Jersey City, N. J.

МУЖЧИН
ДО ВАЖНОЇ ВОЄННОЇ ПРАЦІ
ДОСВІДУ НЕ ВИМАГАЄМО
Ті, що тепер працюють при воєнній робті хай не голоситься
JOS. T. RYERSON & SON, INC.
203 WEST SIDE AVENUE
JERSEY CITY
West Side—Montgomery авто бус стає біля дверей.

ДІВЧАТ
Вчитися спряжування шельок
37½ годин тижнево. $18 в часі науки.
Аванс.
MAIDRITE NOVELTY
1813 3rd AVE. (101 St.), N. Y. C.

РІЗЬБАРІВ, столярів, палиперів, добра платня. **English Furniture Co.,** 608 E. 18th St., N. Y. C.

POLISHERS—RUBBERS
досвідчених у пластиці. Постійна праця, добра платня. **Clarolyte,** 30 E. 21 St., N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН І ЖІНОК
до кухні. Голосіться:
DIETARY DEPARTMENT
Christ Hospital
176 Palisade Ave., Jersey City, N. J.

ПОРТЕРІВ
у великій фірмі виробів споживчих товарів. Добра платня, 40 год. тижн.
MAX AMS
372 Greenwich St., New York
(corner Canal St.)

ФАБРИЧНИХ ПОМІЧНИКІВ
у великій фірмі виробів споживчих товарів. Добра платня, 40 год. тижн.
MAX AMS
372 Greenwich St., New York
(corner Canal St.)

ПОРТЕРІВ, НІЧНА РОБОТА
постійна, добра платня
130 W. 42nd St., Room 653, N. Y. C.

Портерів і Волвашерс
Christ Hospital
176 Palisade Ave., Jersey City

ВЕЙТЕРОК до першорядного tea room
добра платня, добрі "tips"
Frances Constance Tea Room
40-11 Queens Blvd., L. I. City

APPLIQUE CUTTERS
досвідчених лиш при очковій (eylet) роботі. 90 ц. і вище на годину.
FRIEDENSOHN BROS.
29 West 38th St., N. Y. C.

ОПЕРЕЙТОРІВ
досвідчених у шиттю на Singer машинах. Добра платня, досить овертайм з півтора-разовою платнею.
MABEN BAG
210 Varet St., Brooklyn, N. Y.
14th St. Crosstown. Canarsie Train To Morgan Ave. Station

ГОТЕЛЕВИХ РОБІТНИКІВ
Чембермейдс
Вейтресес на день або на ніч.
Оперейторів елевейтрами.
Пентрі вумен.
Голосіться в "Time keeper"
HOTEL EDISON
223 West 46th Street. N. Y. C.

ГОТЕЛЕВИХ РОБІТНИКІВ
"Housemen". "Bus Boys"
До миття начиння і до миття стін.
Голосіться в "Time keeper".
HOTEL EDISON
223 West 46th Street. N. Y. C.

ДО ШТУЧНИХ КВІТІВ
Досвідчених у виробі галузок і робітників у загальній роботі як "slipper ups". Є „овертайм".
KEYSTONE FLOWER
144 West 37th Street, N. Y. C.

МУЖЧИН
без огляду на вік; досвід неконечний; загальна праця у фабриці.
Денна й нічна шифта.
Добра плата—бонус, а ще й овертайм
ATLAS WASTE MFG. CO.
Cooper Ave. & Dry Harbor Rd.
Glendale, N. Y. See Mr. Nunns.

ОПЕРЕЙТОРКИ, досвідчені або й без досвіду, на машинах до шиття Сінґера. Добра платня. **Sunset Mfg.,** 2135 Boston Road (180th Bronx Park, N. Y.).

ДІВЧАТ—ЖІНОК
Досвідчених і без досвіду для легкої фабричної роботи на сведрах
Добра платня, овертайм.
ENG KNITTING MILLS
467 Troutman St., Bklyn, N. Y.

ПОТРІБНО ОПЕРЕЙТОРІВ мужчин і жінок шити уніформи. Добра платня.
BEN GREENHOLTZ
476 Knickerbocker Ave., Bklyn, N. Y.

ОПЕРЕЙТОРОК
Діточі суконки. Робота коло частей і від штуки. Стала праця
Добра платня; овертайм.
MAJOR
25 West 31 Street, N. Y. City
(4th fl.)

„DUPLICATE MAKER"
Досвідчених на суконках
Добра платня, овертайм.
ANDORA FROCKS
525 — 7th Ave., New York

ЛЮДЕЙ—ФАБРИЧНА РОБОТА
Досвіду не вимагаємо. Стала робота.
60 ц. на годину на початок.
5 днів. — 40 годин тижнево.
BERTH LEVI & CO., Inc.
149 Franklin Street, N. Y. City

ДІВЧАТА
до легкої ручної праці.
Досвіду не вимагається.
Заняття постійне, добра платня.
CASTLE TRIMMING CO.
327 West 36 St. (3rd fl.) N. Y.

МУЖЧИН ДО WAREHOUSE
95 ц. на годину. Голоситися до **New York Dock Co., Store 43** на розі Montague St., N. Y. C.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШИКАГО, ІЛЛ.

На Дім Відділів У. Н. С.

Дальші жертви на Дім Відділів У. Н. Союзу зложили: З Сестрицтва Благовіщення, від. 125 У. Н. С. по $5: Анна Собеська, Марія Білянська, Пелагія Махомета, Берніс Дідух; Осип Яворський $2; по $1: Мелянія Федун, Параня Дмитрів, Марія Костерка. — Разом $25.

Т. Шпікула, предс.;
Г. Дасків, касієр.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Плян допомоги праці Українського Конґресового Комітету.

Комунікат Українського Конґресового Комітету виявив, яку то працю має на цілі цей комітет. Це велика праця, але можлива лише тоді, як нарід її підтримає. Гроші мусять скласти свідомі громадяни, бо несвідомий цього не розуміє. Зате несвідомих треба освідомляти, а це теж праця по місцях.

У нас поставили цю справу так, що постановили себе родинно оподаткувати на пять долярів місячно і цю постанову починаємо вводити в життя від 1. квітня. Повідомляємо теж, кого треба, що наш Дітройт переводить збірку так, що засновано окремий відділ У. К. К. (з мужчин) і до нього списалося вже сто членів. Поодиноко вони складають що місяця по одному долярови. Вже появилася теж думка зорґанізовання окремого жіночого відділу У. К. К. Треба вірити, що це скоро буде переведене. Як буде точний порахунок наших сил, У. К. Комітет буде знати, яку працю буде міг виконати. Тому добре булоб, щоб і інші громади поважно цю справу розібрали.

Анастазія Біловус.

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Концерт в честь Шевченка.

Старанням товариств, що гуртуються при українській церкві Пресв. Тройці відбувся 19. березня в год. 6. ввечір концерт у честь Тараса Шевченка.

Після відкриття свята предсідником Злучених Товариств гр. Теодором Фецичом і по вияснению, чому таке свято влаштовується, відспівав хор „Боян" під управою гр. Антона Когута Американський Гимн, а потім „Заповіт" Тараса. Промова о. О. Олексіва настроїла присутних бадьоро, а другий виступ хору дав нам спромогу почути цілу низку добре відспіваних пісень. Солістка О. Дарка, виказала поступ у культурі свого голосу, співаючи пісні, які підходили під настрій. Після неї був знову виступ хору, а потім знову сольо, але тимразом Анни Дідовської з її милозвучним голосом.

Реферат про Шевченка, як провідного ґенія українського народу, виголосив з темпераментом перед третим виступом хору, д-р Л. Цегельський, а кінцеве слово сказав о. Олексів. Перед виходом відспівала публика спільно Український Гимн. — Дохід з концерту призначено на Американський Червоний Хрест.

М. Періг.

ЛУДЛОВ, МАС.

Збірка на народні потреби.

За покликом тов. ім. І. Франка, від. 253 У. Н. С. (голова Д. Харко) і парафії св. Петра й Павла (парох о. д-р А. Редкевич) склали наші громадяни жертви на Американський Червоний Хрест і на Українську Колеґію в Стемфорді.

По хатах хотили за збіркою: Єлисавета Приступа, Розалія Пукіш і Анна Заячківська. На їх руки склали на А. Ч. Х. $30, а жертви дали такі громадяни, а саме по $2: І. Андрусик, Єл. Приступа, Ю. Полянський; по $1: Ст. Хомин, Іл. Гнатів, М. Пукіш, Мих. Мельник, П. Пилипів, Мих. Федорів, Анна Курта, Агап. Зварич, Столяр, Т. Заячківський, П. Павлів, Т. Звіжинський, П. Хомин, Андрій Поплавський, Д. Гаврилців, І. Дибель, І. Приступа, Ольга Куртинець, Ансон Черняк і Д. Харко, а з каси доложили $5.

Другу збірку перевели: о. д-р Редкевич, П. Пилипів і Т. Заячківський. Зібрали $27, а на цю суму зложили по $2: Тома Гнатів, Мих. Федорів, П. Пилипів, о. д-р Редкевич, М. Пукіш; по $1: І. Дибель, Сем. Ференц, Ор. Фіґель, Т. Заячківський, Д. Харко, Ів. Приступа, Мих. Мельник, П. Хомин, І. Андрусяк, В. Зварич, А. Черняк, П. Павлів, П. Яців, А. Поплавський, Марія Гаврилців, М. Бойко; по 50 ц.: Іл. Гнатів і П. Гарасюк. — Зібрані гроші вислано на призначені цілі, а жертводавцям дякує комітет за те, що послухали зазиву.

І. Приступа,
секретар від. 253 У. Н. С.

ҐРУПА НІМЕЦЬКИХ КОЛЬОНІСТІВ ВІДІХАЛА НА СЛОВАЧЧИНУ.

(ОНА). — З Будапешту прийшла вістка, що там є тепер велике число німецьких кольоністів. Кажуть, що з Галичини прибуває велика сила німецьких купців, хліборобів, фахівців й урядовців, яких тамошній німецький комітет розсилає — одних на полудневу Мадярщину, інших до Відня, а тепер ґрупа німецьких кольоністів, що вернули з України — відіхала на Словаччину.

Представники маріонеткової словацької держави в Будапешті казали, що німецькі кольоністи будуть в Словаччині щиро приняті, та що їхній досвід буде використаний словацьким народом на користь обидвох держав — Німеччини і Словаччини.

Швайцарські кореспонденти подають, що німецькі кольоністи виглядають сумні, змучені, обдерті і голодні. Вони вже в дорозі більш двох місяців. Ці люди є такі нирвові, що коли зачати з ними розмову про їхній побут на Україні, то вони розжалоблюються і плачуть. Є між ними не тільки німці, але й голяндці, бельгійські купці і навіть кілька норвежців, що рік тому назад дали себе намовити переселитися на Поділля.

На запит, що сталося з їхнім інвентарем, відповідають, що вони були забрали з собою багато річей, але в дорозі перебули такі прикрості, що відреклися всього. Казали, що під Волочиськами партизани напали на товаровий поїзд і відчепили всі ваґони з худобою, а в Стрию хтось підлив їхні річи і всьо згоріло. Дехто мав ще з собою одежу, хліб та необхідні до господарства річи, але часті переносини з одного поїзду на другий так надоїли німецьким кольоністам, що вони відреклися всього і поїхали на Словаччину з голими руками.

ОБІЦЮЮТЬ АЛЬБАНІЇ ПРИВЕРНЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

ЛОНДОН. — Британські радія подали заклик до альбанців повстати проти німців, обіцюючи в імени Британії й Америки за таку кооперацію привернення незалежної альбанської держави.

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ НАСТУП НА МАРШАЛА ТІТА.

ЛОНДОН. — Через три дні вели німці нову офензиву проти головної кватири маршала Тіта в місті Яйце. Партизани відбили напади, а потім повели з окружаючих гір наступ на німців.

У Сербії йде завзятий бій коло міста Іваніци, куди німці стягають проти партизанів щораз більші сили.

МУСОЛІНІ ХВАЛИТЬСЯ ПРИЯЗНЮ ГІТЛЕРА.

МАДРИД. — „Гамбурґер Френденблат" подав 1. квітня виїмки зо заяви Мусолінія, що мовляв, коли його арештував уряд Бадолія, він був певний, що, його визволить Гітлер, „наш союзник", Мусоліні каже теж, що по своїм арештованню він написав Бадоліови листа, в котрім дякував йому за його захорону та запевняв Бадолія, що він не хоче робити його урядови ніяких клопотів.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

О. М. Л. — Уже були два поклики в справі орґанізування українських ветеранів і в них виявнено, про що іде. Ніщо не поможе далі „відзиватись", а треба орґанізувати.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234, відбудуться 15. квітня, в год. 7:30 ввечір, в салі У. Н. Дому, 214-216 Фултон ул. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти на ці збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження, як також буде звіт урядників і контролі за перший квартал. — П. Станко, предс.; С. Могила, фін. секр.; І. Пілат, кас.

НАНТІКОК, ПА. — Тов. Вільна Україна, від. 319, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться 15. квітня, в 7. год. ввечір, тому, що 16. припадає Великдень. Просимо членів прийти і заплатити свої вкладки. Головна екзекутива призначила на наш відділ зорґанізувати 10 нових членів в цей ювилейний рік У. Н. Союзу. Ану члени, постараймося і вже на цих зборах виповнім своє призначення. — Уряд Тов.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в суботу, 15. квітня, в годині 7. ввечір, в укр. правосл. гали, 675 Савт 19. вул. Взиваємо членів прийти і заплатити свої місячні вкладки, бо на це є збори, щоби платити. Хто з членів не може приходити на збори і платить місячно, то може заплатити наперед півфічно або річно. Довгуючі будуть суспендовані. — Боднар, предс.; М. Сколовський, кас.; А. Мудровський, секр., 20 Wills Pl., Irvington, N. J.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Подаємо до відома членам Бр. св. Василія, від. 359, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. квітня, в год. 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Взиваємо всіх місцевих і позамісцевих членів бути на цих зборах, бо маємо кілька важних справ до полагодження. — За уряд: І. Сорока ст., предс.; І. Сорока мол., кас.; А. Хромяк, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. — Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. квітня, в 7. год. ввечір, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є досить справ до полагодження. — В. Братусь, предс.; А. Диків, кас.; В. Бартош, секр.

ТАРЗАН, ч. 952. Відважне рішення.

„Як ми відріжемо їм нові доставі, націстичний полк не зможе нічого робити", сказав Слим.

„Алеж доставі прийдуть моторовим транспортом", сказали інші. „На це ми не можемо нічого вдіяти".

"THIS IS A TIME FOR BOLD ACTION," TARZAN SAID STERNLY, "WE SHALL STRIKE."

-952-

„Тепер час на рішучий удар", заявив Тарзан. „Ми ударимо".

BUT EVEN TARZAN DID NOT FORESEE THE TREMENDOUS OBSTACLES AHEAD OF THEM.

Але й Тарзан не передбачував важких перешкод.